

**Jomfruland
nasjonalpark**

Nasjonalparkstyret

Saksnummer :
Saksbehandler: Eirik J. Dobbedal
Dato: 20.11.2023

Protokoll fra styremøte 20. november 2023

Saker: 2023/40 – 2023/50
Møtested: Administrasjonsbygget, Kragerø
Dato: 20.11.23
Kl.: Styremøte kl. 10:00–14:00. Kragerø kommune, kommunestyresalen.

Faste medlemmer som deltok:

Knut Jarle Sjørdalen
Torstein Kiil
Kjell Ove Heistad
Heidi Herum

Varamedlemmer som deltok:

Solfrid Rui Slettebakken
Henriette Fluer Vikre
Erling Krogh
Camilla Skjerven Langlo

Faste medlemmer/varamedlemmer som hadde forfall:

Bjørn Kristoffer Dolva
Viggo Nicolaysen

Møteledelse:

Knut Jarle Sjørdalen

Fra administrasjonen deltok:

Eirik Johansen Dobbedal

Andre deltakere:

Rune Bergstrøm, BirdLife Telemark, sak 2023/43 og 2023/44

Protokollen ble sendt møtedeltakerne på e-post 21.11.2023. Merknader mottatt innen en uke er innarbeidet og protokoll er digitalt godkjent.

Sak 2023/40: Innkalling og sakskart.

Behandling: Innkalling og sakskart godkjennes. Orienteringer flyttes til eventuelt.

Vedtak

Innkalling og sakskart godkjennes.

Sak 2022/41: Orienteringer.

Forvalter orienterte om:

- Status besøkssenter JNP søkt reautorisasjon, muntlig tilbakemelding om 5-årig autorisasjon med vilkår, MD på befaring 14.11, ansettelse av ny leder.
- Ulovlig flyvning med drone i verneområdet.
- Rapport om strandtorn 2022.
- Nome VGS – skogbruk 18.-20. september.
- Rydd Norge 2 –vedlikeholdsrydding i og rundt nasjonalparken i 2024/2025.
- Nome VGS – anleggsgartnerlinja – restaurering av steingjerder 25.-27. september.
- Årsmøte Utvalgte kulturlandskap 23. september.
- Oppfølging av byggesak på gbnr. 7/161 – møte med tiltakshaver 4.10.2023.
- Arbeidsmøte om ny forvaltningsplan for Utvalgte kulturlandskap.
- Høringsuttalelse til representantforslag om tiltak for å reetablere livskraftige fiskebestander i Oslofjorden (Høring skrevet og sendt inn i samråd med styreleder)
- Høring om ankringsområder for sjøtransporten – Såstein (Uttalelse sendt inn av Statsforvalteren i Vestfold og Telemark).
- Henvendelse til Kragerø kommune v/renovasjonstjenesten med forespørsel om møte for å drøfte slitasje på Hovedveien.
- Internasjonal konferanse spøkelsesfiske i Arendal 7.-8. november.
- Flødevigenseminaret, HI, Arendal 14.-15. september.
- Møte i SAMSKAG, København, 21.-23. november.
- Statsbudsjettet 2024 – KLD: Ordning med partssammensatte styrer avvikles f.o.m. 1.1.24.

Torstein Kiil orienterte om:

- Behov for oppfølging av tiltakskort og etablering av lensefester for oljevern.
- Kragerø kommune må følge opp og fatte nytt vedtak i sak om klyv på Midtstien.
- Forvaltningsplan for Utvalgte kulturlandskap under arbeid. Nibio har fått forlenget frist på to måneder for ferdigstilling. Nibio legger fram utkast til plan i slutten av desember.

- Kulturlandskapsfilmen snart ferdig.

Knut Jarle Sjørdalen orienterte om:

- Befaring og møte i forbindelse med reautorisasjon av besøkssenter for Jomfruland nasjonalpark 14. november. På møtet deltok styret i besøkssenteret, repr. fra Kragerø kommune, KLD og MD.

2023/42: Delegert vedtak: Tillatelse til motorferdsel på Hovedveien

Vedtak tatt til orientering.

2023/43: Presentasjon av overvåkning av sjøfuglene på Telemarkskysten 1974-2023 v/Rune Bergstrøm

Presentasjon legges ved protokoll.

Sak 2023/44: Høring om forlengelse av fredningsperioden i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark

Nasjonalparkforvalters innstilling

Jomfruland nasjonalparkstyre støtter utvidelse av perioden for ferdselsforbud i sone B-områdene i Jomfruland nasjonalpark og øvrige sjøfuglområder i Vestfold og Telemark fra 15.4.-15.7. til 15.3.-15.8. I forbindelse med utvidelse av tidsrom for ferdselsforbudet bør Miljødirektoratet også vurdere om:

- radius/ areal rundt enkeltområder bør utvides.
- det bør etableres en dynamisk og kunnskapsbasert forvaltning av sjøfuglområdene, hvor man etablerer fuglereservater i tråd med hekkefuglenes bruk av områdene.
- det bør gjennomføres en evaluering av nåværende fuglereservater med sikte på å etablere nye områder som benyttes av hekkende fugl i dag og ev. oppheving av områder som ikke lenger benyttes til hekking.
- det skal iverksettes tiltak for å beskytte rasteområder under vår- og høsttrekket og områder særlig viktige for matsøk.

Nasjonalparkstyrets vedtak, samt forvalters vurdering i saken oversendes Statsforvalteren i Vestfold og Telemark som styrets uttalelse til høringen

Behandling

Torstein Kiil viste til høringsuttalelse sendt fra Stråholmen vel:

- Stråholmen etterlyser mer forskning knyttet til årsakene til dagens sjøfuglsituasjon. Forslag om at endring av tidsperiode gjøres i en 10-års periode med evaluering.
- Økt kontroll fra SNO i sjøfuglområdene.
- Informasjon knyttet til sjøfugl og adferd i hekkeområdene må bedres.

- Utvidelse av fredningsperioden kan påvirke gjennomføring av skjøtsel og strandrydding. Tiltak i område må ev. foregå i samråd med forvalter. Mål om å unngå påvirkning i fredningsperioden.
- Stråholmen vel sin uttalelse legges ved protokollen.

Solfrid Rui Slettebakken:

- Tiltak for sjøfugl bør ses i større sammenheng med arbeidet for Oslofjorden og fredningsperioden bør ikke avgrenses i tid.

Heidi Herum:

- Positiv til tiltak som styrer og fremmer sjøfuglbestandene, men mener det også bør vurderes hvordan strengere forbudsperiode påvirker ferdsel og allmennhetens bruk. Hensyn til friluftsliv bør tas med i vurderingen. Nasjonalparkstyret bør legge vekt på økt informasjon til besøkende.

Henriette Fluer Vikre:

- Sjøfuglområdene må ikke føre til at man tilrettelegger for livskraftige arter som kan påvirke utbredelse av truede arter.

Vedtak

Forvalters innstilling enstemmig vedtatt.

Jomfruland nasjonalparkstyre støtter utvidelse av perioden for ferdselsforbud i sone B-områdene i Jomfruland nasjonalpark og øvrige sjøfuglområder i Vestfold og Telemark fra 15.4.-15.7. til 15.3.-15.8. I forbindelse med utvidelse av tidsrom for ferdselsforbudet bør Miljødirektoratet også vurdere om:

- radius/ areal rundt enkeltområder bør utvides.
- det bør etableres en dynamisk og kunnskapsbasert forvaltning av sjøfuglområdene, hvor man etablerer fuglereservater i tråd med hekkefuglenes bruk av områdene.
- gjennomføre en evaluering av nåværende fuglereservater med sikte på å etablere nye områder som benyttes av hekkende fugl i dag og ev. oppheving av områder som ikke lenger benyttes til hekking.
- det skal iverksettes tiltak for å beskytte rasteområder under vår- og høsttrekket og områder særlig viktige for matsøk.

Nasjonalparkstyrets vedtak, samt forvalters vurdering i saken oversendes Statsforvalteren i Vestfold og Telemark som styrets uttalelse til høringen

2023/45: Bruk av sykkel med elektrisk hjelpemotor i Jomfruland nasjonalpark

Nasjonalparkforvalters innstilling

Styret i Jomfruland nasjonalpark gir en generell dispensasjon fra motorferdselsforbudet for sykler med elektrisk hjelpemotor, definert i forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 2a, langs hovedveien i Jomfruland nasjonalpark fra nasjonalparkens sørlige grense ved eikeskogen til sykkelparkeringen sør for Øytangen gård.

Dispensasjonen er hjemlet i verneforskriften for Jomfruland nasjonalpark § 11. Den generelle dispensasjonen begrunnes med at bruk av sykkel med elektrisk hjelpemotor på hovedveien ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. Dispensasjonen omfatter ikke bruk av elsparkesykler omfattet av forskrift om krav til liten elektrisk motorvogn.

Jf. regler for motorferdsel i Jomfruland nasjonalpark er det ikke tillat med bruk av sykkel med elektrisk hjelpemotor på øvrige stier i verneområdet.

Behandling

Ingen merknader.

Vedtak

Forvalters innstilling enstemmig vedtatt.

Styret i Jomfruland nasjonalpark gir en generell dispensasjon fra motorferdselsforbudet for sykler med elektrisk hjelpemotor, definert i forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 2a, langs hovedveien i Jomfruland nasjonalpark fra nasjonalparkens sørlige grense ved eikeskogen til sykkelparkeringen sør for Øytangen gård.

Dispensasjonen er hjemlet i verneforskriften for Jomfruland nasjonalpark § 11. Den generelle dispensasjonen begrunnes med at bruk av sykkel med elektrisk hjelpemotor på hovedveien ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. Dispensasjonen omfatter ikke bruk av elsparkesykler omfattet av forskrift om krav til liten elektrisk motorvogn.

Jf. regler for motorferdsel i Jomfruland nasjonalpark er det ikke tillat med bruk av sykkel med elektrisk hjelpemotor på øvrige stier i verneområdet.

Sak 2023/46: Søknad om etablering av varige gjerder i Stråholmen landskapsvernområde

Nasjonalparkforvalters innstilling

Jomfruland nasjonalparkstyre tillater etablering av varige gjerder på kartfestet areal med sikte på etablering av slåtteeng. Jf. forvaltningsmål for Stråholmen landskapsvernområde skal det være kort marksjkt når vekstsesongen begynner og slåtteenga skal derfor være tilgjengelig som beiteareal etter slått. Etablering av slåtteeng vurderes å være viktig for opprettholdelse av landbruksdriften på Stråholmen som bidrar til å ivareta kulturlandskapet på øya. Tillatelsen er hjemlet i verneforskriften for Stråholmen landskapsvernområde § 3 fjerde ledd d.)

Behandling

Torstein Kiil meldte seg innhabil og fratrer styret.

Vedtak

Forvalters innstilling enstemmig vedtatt.

Jomfruland nasjonalparkstyre tillater etablering av varige gjerder på kartfestet areal med sikte på etablering av slåtteeng. Jf. forvaltningsmål for Stråholmen landskapsvernområde skal det være kort marksjkt når vekstsesongen begynner og slåtteenga skal derfor være tilgjengelig som beiteareal etter slått. Etablering av slåtteeng vurderes å være viktig for opprettholdelse av landbruksdriften på Stråholmen som bidrar til å ivareta kulturlandskapet på øya. Tillatelsen er hjemlet i verneforskriften for Stråholmen landskapsvernområde § 3 fjerde ledd d.)

2023/47: Prioritering i forbindelse med søknad om tiltaksmidler i 2024

Innstilling

Styret tar tiltaksplanen til orientering. Styret ber om sak våren 2024 om rullering av tiltaksplan for perioden 2024 – 2027. Styret slutter seg til forslag om søknad om midler til tiltak og styrets drift.

Behandling

Torstein Kiil forespeilet kostnad om teksting av den nye Kulturlandskapsfilmen på engelsk og tysk innenfor rammen av driftsbudsjett for nasjonalparkstyret i 2024. Driftsbudsjett bør ha handlingsrom for å fange opp ev. uforutsette utgifter i verneområdet.

Knut Jarle Sørдалen: Pott økes med 50.000,- grunnet mulig økt kostand med økt bruk av rådgivende utvalg.

Vedtak

Styret tar tiltaksplanen til orientering. Styret ber om sak våren 2024 om rullering av tiltaksplan for perioden 2024 – 2027. Styret slutter seg til forslag om søknad om midler til tiltak og styrets drift.

Forvalters innstilling godkjennes med følgende tillegg:

- Kap./post 1420.21 – drift av nasjonalparkstyre økes med 50.000,- fra 250.000,- til 300.000,-

2023/48: Søknad om etablering av strøm, vann og avløp til Portørveien 200, gbnr. 7/161, Styrmannsholmen i Jomfruland nasjonalpark

Nasjonalparkforvalters innstilling

Styret i Jomfruland nasjonalpark gir eier tillatelse til å etablere vann- og avløpsledninger, samt lavspent strømkabel sin til eiendom gbnr. 7/161, Portørveien 200. Vedtaket er hjemlet i verneforskriften § 3 fjerde ledd h). med tilhørende retningslinjer gitt i forvaltningsplanen for Jomfruland nasjonalpark (2019).

Tillatelsen gis med følgende vilkår:

- Ledningene (vann, strøm og avløp) skal graves ned i løsmasser i renne fra sjøen til inntak i bygning. Landtak etableres under sjønivå i løsmasser.
- Ledninger i sjø skal legges skånsomt på havbunnen. Bunnforhold skal i minst mulig grad forstyrres av legging.
- Det tillates ikke sprenging, støping eller andre tiltak som etterlater varige, synlige spor i landskapet knyttet til legging av VA-løsning, strøm eller byggearbeid på eiendommen.
- Hvis det i rive/byggeperioden oppstår behov for beskyttelse av grunnen, skal det gjøres ved å legge ut gummimatter.
- Ev. tiltak som påvirker vernede trær skal gjennomføres på en måte som ikke skader røtter eller tre.
- Pumpekummen skal legges så tett på hytta som mulig for å begrense tiltakets samlede arealpåvirkning.
- Etter gjennomførte tiltak skal landskapet settes tilbake

Behandling

Vedtak

Forvalters innstilling enstemmig vedtatt

Styret i Jomfruland nasjonalpark gir eier tillatelse til å etablere vann- og avløpsledninger, samt lavspent strømkabel sin til eiendom gbnr. 7/161, Portørveien 200. Vedtaket er hjemlet i verneforskriften § 3 fjerde ledd h). med tilhørende retningslinjer gitt i forvaltningsplanen for Jomfruland nasjonalpark (2019).

Tillatelsen gis med følgende vilkår:

- Ledningene (vann, strøm og avløp) skal graves ned i løsmasser i renne fra sjøen til inntak i bygning. Landtak etableres under sjønivå i løsmasser.
- Ledninger i sjø skal legges skånsomt på havbunnen. Bunnforhold skal i minst mulig grad forstyrres av legging.
- Det tillates ikke sprenging, støping eller andre tiltak som etterlater varige, synlige spor i landskapet knyttet til legging av VA-løsning, strøm eller byggearbeid på eiendommen.
- Hvis det i rive/byggeperioden oppstår behov for beskyttelse av grunnen, skal det gjøres ved å legge ut gummimatter.

- Ev. tiltak som påvirker vernede trær skal gjennomføres på en måte som ikke skader røtter eller tre.
- Pumpekummen skal legges så tett på hytta som mulig for å begrense tiltakets samlede arealpåvirkning.
- Etter gjennomførte tiltak skal landskapet settes tilbake

2023/49: Plan for restaurering av steingjerder

Nasjonalparkforvalters innstilling

Plan for restaurering av steingjerder tas til orientering.

Behandling

Ingen merknader.

Vedtak

Plan for restaurering av steingjerder tas til orientering.

2023/50: Eventuelt

Besøkssenter Jomfruland nasjonalpark

Styret ønsker at status om besøkssenter for Jomfruland nasjonalpark gjøres til fast post på innkalling.

Partssammensatte styrer

Avvikling av ordning med partssammensatte nasjonalparkstyret jf. føringer i Prop. 1 S (2023–2024) for budsjettåret 2024.

Forslag til vedtak

Jomfruland nasjonalpark mener ordningen med grunneierrepresentanter er viktig for forvaltningen av nasjonalparken. Styreleder går i dialog med Kommunedirektøren og ordfører i Kragerø kommune for at det fremmes sak i kommunestyret om videreføring av grunneierrepresentantene. Styrets representanter løfter saken politisk til hhv. lokalt og sentralt.

Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Møtetid

Møtet varte i 4 timer. Med 2 time forberedelse.

Neste møte

12.02.2024 – Protokoll sendes til nye styrerepresentanter over nyttår. Første styremøte avholdes som ordinært styremøte.

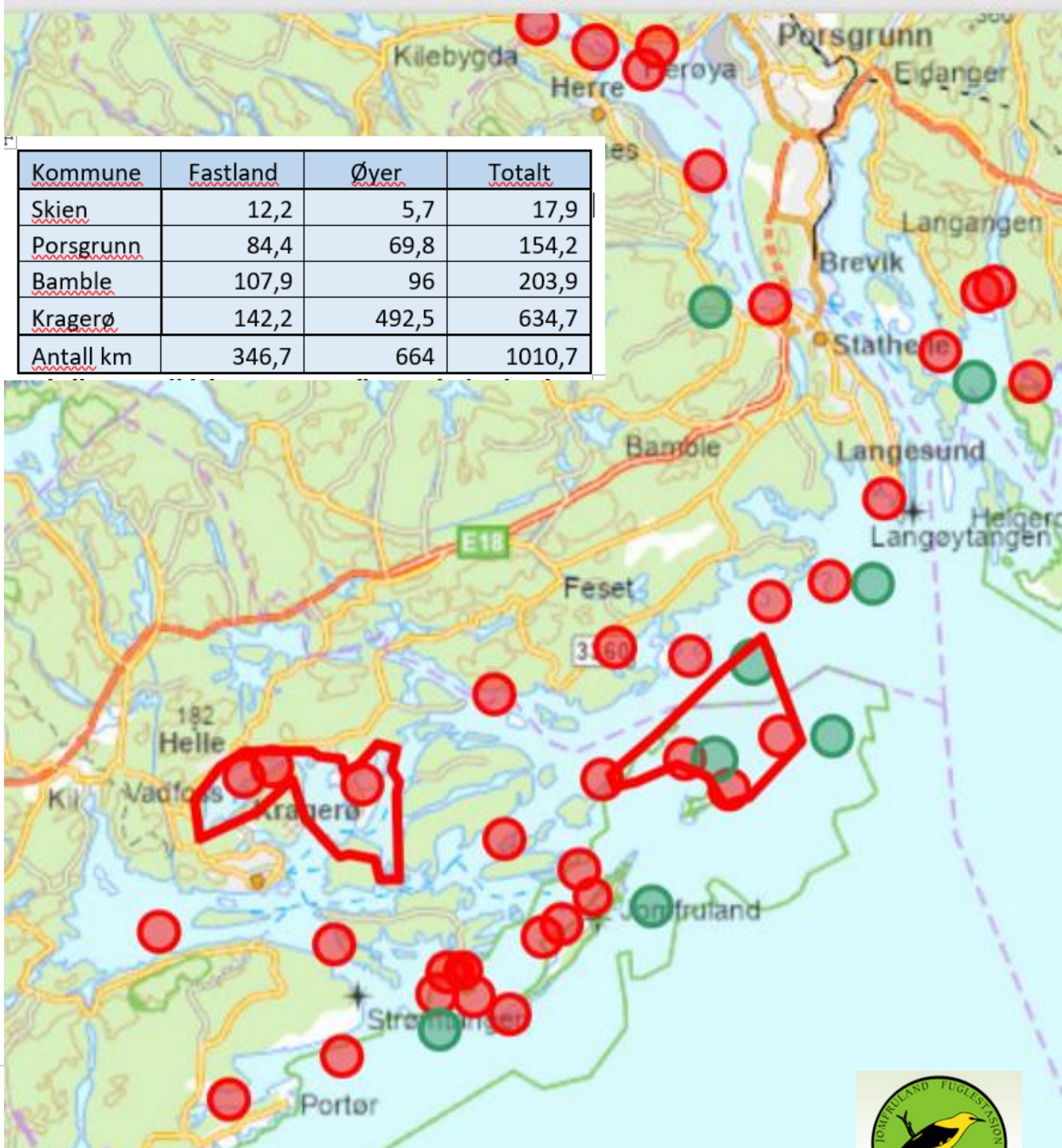
50 år med sammenhengende sjøfugltellinger,
utviklingen i bestandene i Telemark og i Jomfruland
nasjonalpark.

Jomfruland Fuglestasjon

November 2023, Rune Bergstrøm

Metoder

- Totaltelling, 148 lokaliteter (fram til 2004, og i 2023)
- Reservattelling, voksne fugler, 3 ganger (i de 27 opprinnelige reservatene) hekkesesongen (sene og tidlige arter).
- Reirtelling på 8 lokaliteter
- Flytelling av ærfugl hanner, pluss fotografering av reir av mellomskarv (kolonier)

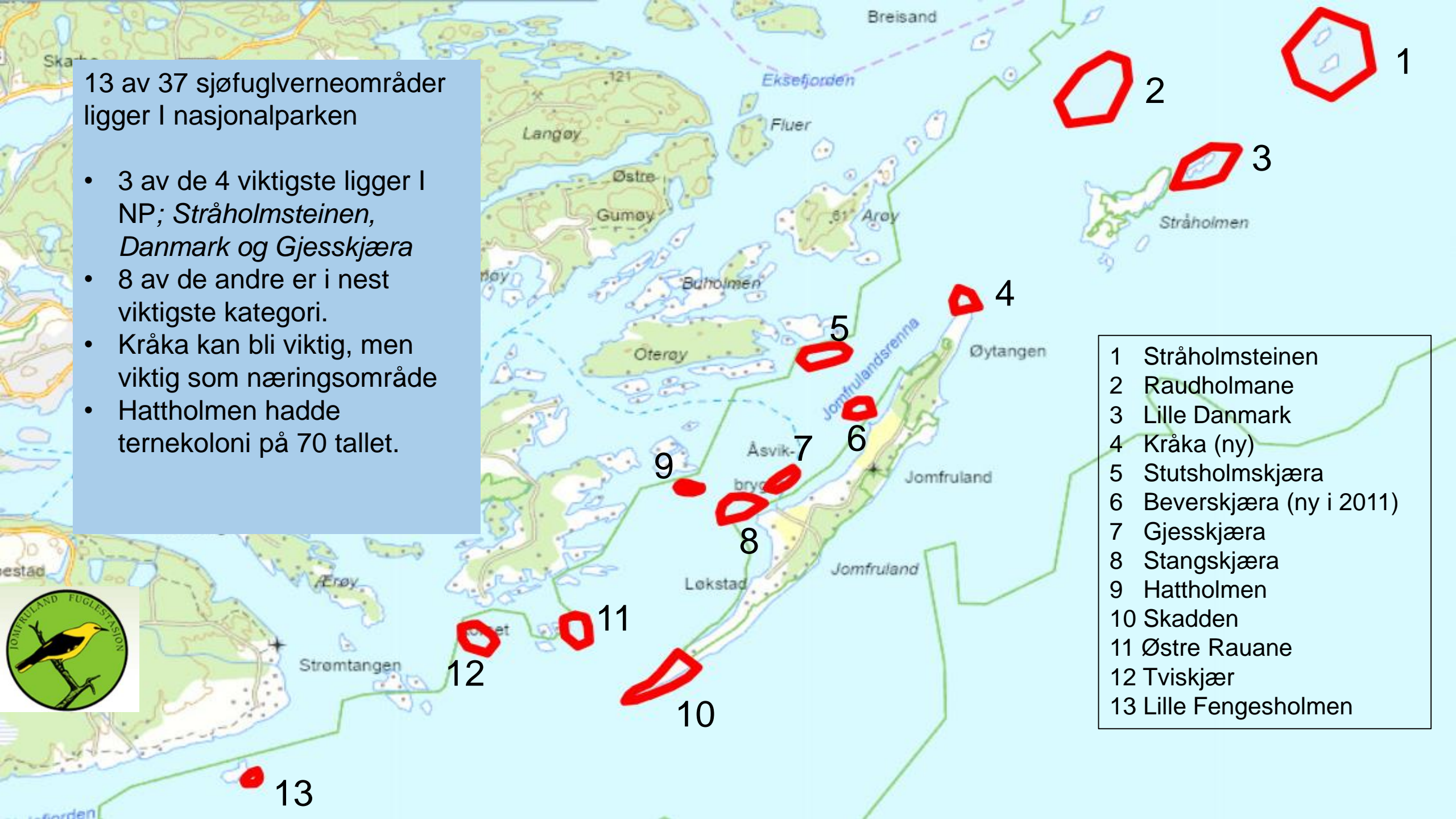

13 av 37 sjøfuglverneområder ligger i nasjonalparken

- 3 av de 4 viktigste ligger i NP; *Stråholmsteinen, Danmark og Gjesskjæra*
- 8 av de andre er i nest viktigste kategori.
- Kråka kan bli viktig, men viktig som næringsområde
- Hattholmen hadde ternekoloni på 70 tallet.

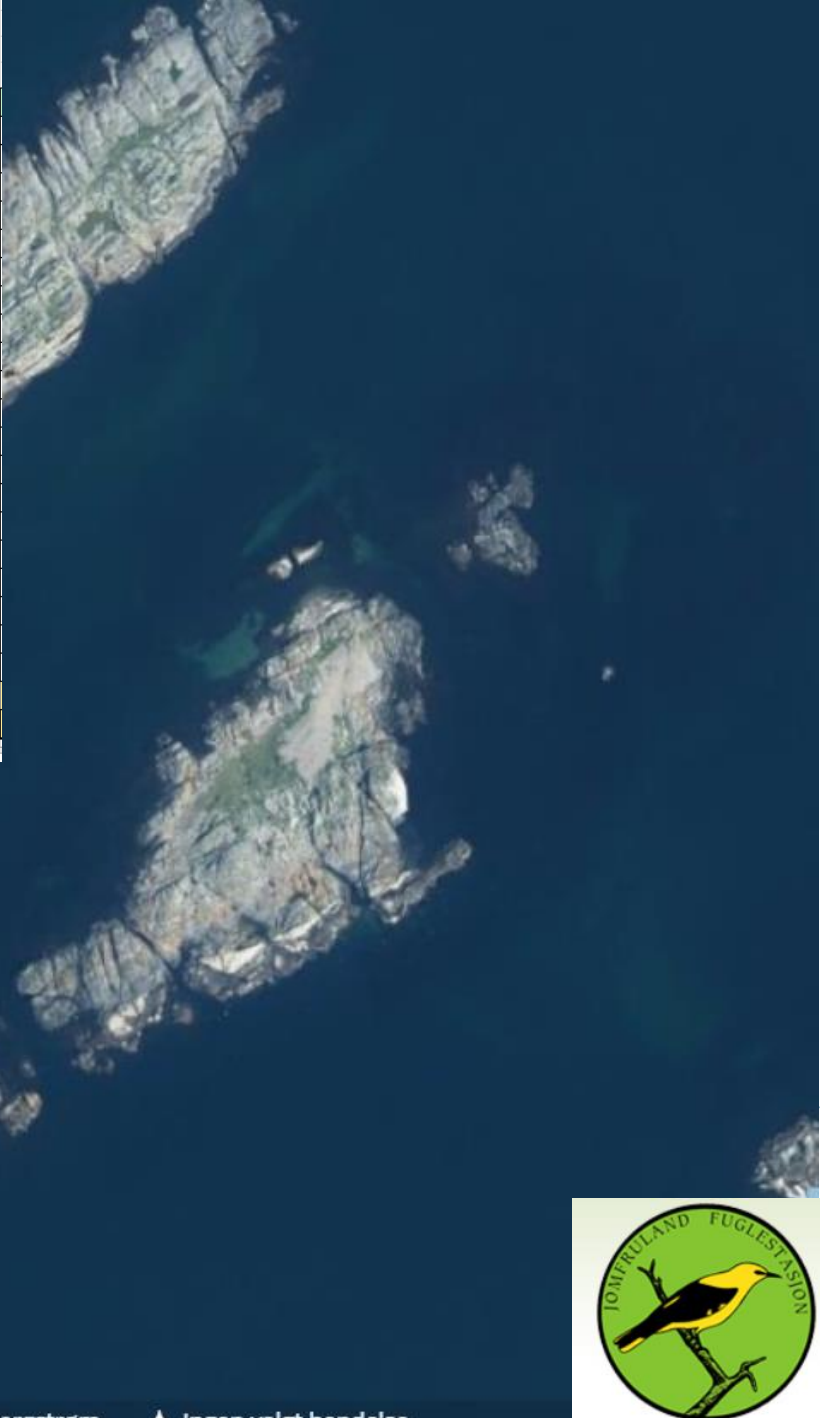
- 1 Stråholmsteinen
- 2 Raudholmane
- 3 Lille Danmark
- 4 Kråka (ny)
- 5 Stutsholmskjæra
- 6 Beverskjæra (ny i 2011)
- 7 Gjesskjæra
- 8 Stangskjæra
- 9 Hattholmen
- 10 Skadden
- 11 Østre Rauane
- 12 Tviskjær
- 13 Lille Fengesholmen

Nr. 10 Stråholmstein
Antall hekkende par, pr. år, fra 1974

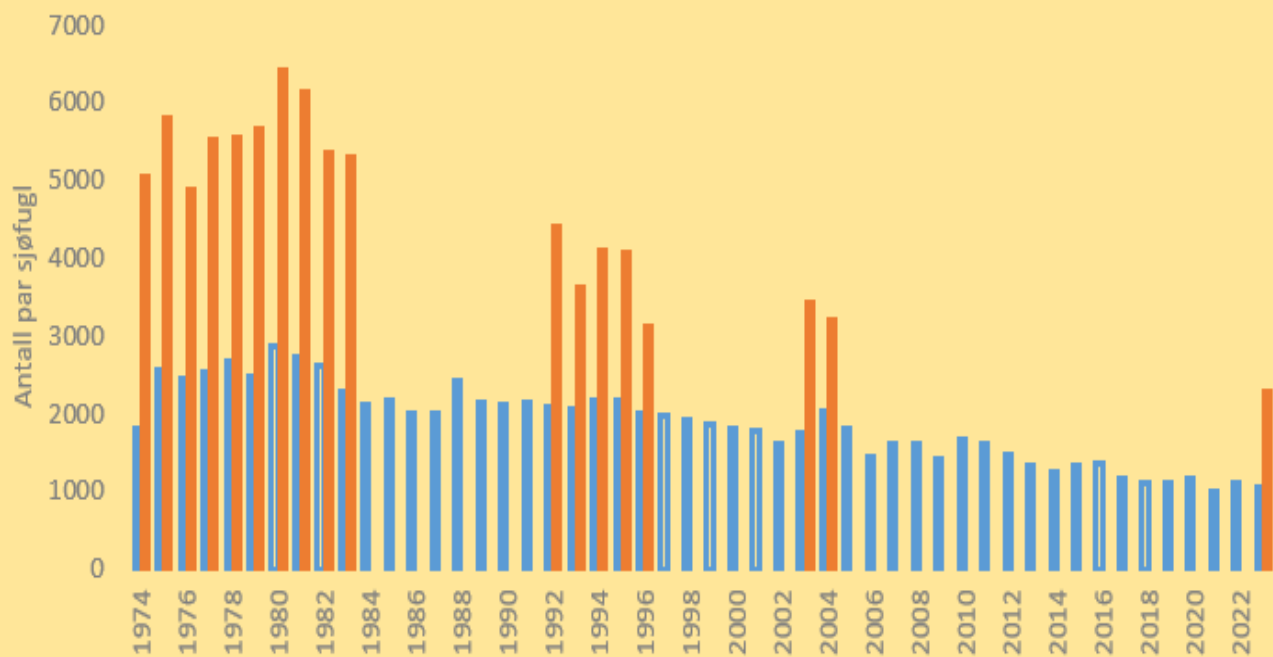
	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	
Storkarv																												
Toppskarv																												
Fiskemåke	50	10	30	10	43	17	10	22	26	15	22	62	32	22	15	7	12	12	5	9	7	19	20	12	7	6	18	
Hettemåke																												
Gråmåke	20	10	15	10	21	40	39	46	55	75	65	120	95	75	120	56	90	92	110	96	75	64	75	80	95	82	55	
Sildemåke	15	60	25	60	28	35	85	70	55	85	70	80	40	58	95	33	60	40	71	35	60	76	25	55	19	45	40	
Svartbak	5	10	10	15	7		12	11	9	10	12	17	25	22	20	26	17	20	25	48	45	38	19	55	62	50	45	
Makrellterne	10		4	4		4	2	13	28	5	3	2	3	2								2	2				3	
Gravand	1	2		2	1		1	1	2	2	1	3	2	2	1	1	1	1	1		1	2			2	2	3	
Siland		3		4	3		1	2	3	3	3	4	3	4	2	1		1	1	1		1						
Stokkand																							1					
Ærfugl	20	20	20	10	30		10	30	25	25	25	30	20	30	35	32	92	110	70	85	90	92	85	55	78	82	80	
Tjeld	2	10	6	6	8	8	5	8	5	7	6	5	9	7	7	2	5	5	4	7	5	6	5	3	4	6	5	
Steinvender			1			1	1	1	2	1	1		1				1					1						
Rødstilk			1				1		1									1				1		1			1	
Hvtingngås																												
Grågås					1	1	1		2	2	2	2	2	2	3	3	3	4	5	4	2	2	2	5	3	2	3	
Teist						1	1		1	1	1											2			4	2		
Sivhøne																												
Skjærpiplerke																	2	1	3	4	1		1	1	1	1	3	
Sum	123	125	112	121	142	107	169	204	214	231	211	325	232	224	298	161	283	287	295	289	286	306	235	267	275	281	252	
Antall arter	8	8	9	9	9	8	13	10	13	12	12	10	11	10	9	9	10	11	11	10	9	13	10	9	10	11	9	

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023				
Storkarv																17	13	32	1	1							
Toppskarv														1	3	2	1	2	1	2	3	6	3				
Fiskemåke	9	13	21	7	3	8	9	5	9	5	7	10	8	5	12	9	10	9	7	5	3	6	4				
Hettemåke																											
Gråmåke	64	54	56	55	43	42	52	54	60	70	34	55	60	81	73	73	49	46	50	31	28	46	33				
Sildemåke	29	30	20	24	13	20	33	36	37	65	57	76	61	67	53	58	46	47	33	56	43	26	105				
Svartbak	59	50	43	52	28	30	55	37	58	40	35	42	78	57	73	91	93	61	83	52	74	59	45				
Makrellterne	2																										
Gravand	2		3	1		1	2	2	1	2	1	2	1		2	1		2	3	1			1				
Siland	1	4		3		1	2		3	3			5		3	7		1	1	2	5	1					
Stokkand			2														2										
Ærfugl	96	55	90	100	117	47	45	85	65	155	150	125	86	125	135	139	91	55	74	18	35	87	43				
Tjeld	5	5	5	4	4	5	6	4	4	3	5	4	3	5	4	5	5	4	2	3	4	3	4				
Steinvender		1																									
Rødstilk					1		1					1		1													
Hvtingngås										1	1	1	1	1	1	2	2	5	5	4	6	5	5				
Grågås	5	6	4	2	4	5	4	5	4	6	6	6	4	2	2	3	3	6	6	2	3	4	3				
Teist	5	4	3	3	2	2	2	3	6	9	9	8	12	10	6	4	5	4	16	12	20	10	11				
Sivhøne																											
Skjærpiplerke	2	1	2	5	3	2	2	2	3	4	1	2	2	1	1	2	1	3	2	3	3	3	2				
Sum	279	223	249	256	218	163	213	233	250	363	306	332	321	356	368	413	321	277	284	192	227	256	259				
Antall arter	12	11	11	11	10	11	12	10	11	12	11	12	12	12	13	14	13	14	14	14	14	12	12	12			

Resultater, store endringer blandt 22 hekkende arter

Total hekkebestand og hekkebestand i reservatene

Antall sjøfugl totalt er halvert på 50 år
1 er forsvunnet

Steinvender

3 sterk redusert bestand

hettemåke, fiskemåke, makrellterne

3 svakt redusert bestand

tjeld, rødstilk, ærfugl?

4 Stabile bestander

sildemåke, gravand, sandlo, skjærpiplerke

4 Økt bestander

gråmåke svarbak, siland, teist

7 nye hekkearter (gjør det godt)

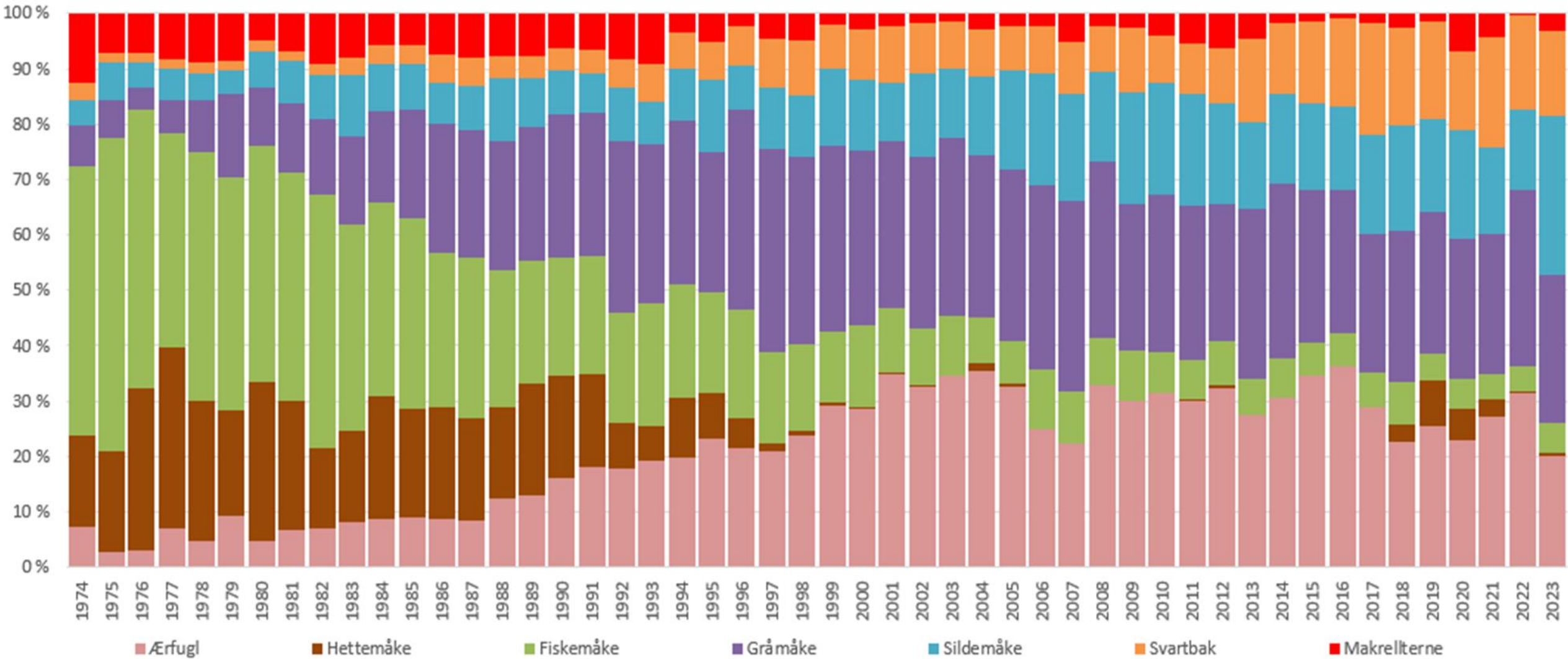
*Mellomskarv, toppskarv, grågås, kanadagås
hvitkinngås, knoppsvane toppand*

Ulike næringkilder (trofisk nivå) skiller artenes utvikling

- Planteetere gjør det godt
 - Knoppsvane, grågås, kanadagås, hvitkinngås,
- Bløtdyreterere sliter
 - Tjeld, steinvender, ærfugl, hettemåke (fiskemåke)
- Fiskespisere ok
 - Mellomskarv, toppskarv, siland teist, sildemåke, **unntak makrellterne**
- Altetere/predatorer ok
 - Gråmåke, svartbak

Prosentfordeling, antall hekkende par

Rødlistestatus

Art	Norge 2021 Antall individer	Rødlistestatus Norge	Bestands- utvikling Norge	Bestandsutvikling Sverige	Rødlistestatus Sverige	Rødliste- status globalt Birdlife International	Bestandsutvikling Telemark 1974- 2021
Storskarv <i>carbo</i>	42 000	NT -Nær truet	avtagende			LC	
Storskarv <i>sinensis</i>	5000		økende	Stabil	LC	LC	Økende
Toppskarv	56 000	LC - Livskraftig	stabil	Økende	VU	LC	Økende
Knoppsvane	960-1450	LC - Livskraftig	svak vekst	Kraftig økning	LC	LC	Stabil
Grågås	36 000-40 000	LC - Livskraftig	økende	Kraftig økning	LC	LC	Økende
Kanadagås	4000-8000	NE - ikke vurdert	ikke vurdert	Stabil	LC	LC	Stabil
Hvitkinngås	12001400	LC - Livskraftig	økende	Avtagede	LC	LC	Økende
Gravand	3000-5000	LC - Livskraftig	stabil-økend	Stabil- usikre data	NT	LC	Stabil
Stokkand	340 000-460 000	LC - Livskraftig	økende	Stabil- usikre data	LC	LC	Stabil
Toppand	13 000-18 000	LC - Livskraftig	stabil	Stabil- usikre data	LC	LC	Økende
Ærfugl	174 000	VU - Sårbar	avtagende	Nedgang, svak	EN	NT	Svak nedgang
Siland	20 000-60 000	LC - Livskraftig	stabil	Stabil- usikre data	LC	LC	Stabil
Tjeld	100 000-200 000	NT -Nær truet	avtagende	Stabil	NT	NT	Svak nedgang
Sandlo	20 000-30 000	LC - Livskraftig	stabil	Stabil, usikre data	LC	LC	Stabil
Rødstilk	50 000-70 000	NT -Nær truet	avtagende	Stabil	LC	LC	Svak nedgang
Steinvender	20 000-40 000	NT -Nær truet	avtagende	Avtagende	EN	LC	Utdødd
Hettemåke	10 000-14 000	CR - Kritisk truet	avtagende	Nedgang, svak	NT	LC	Sterk nedgang
Fiskemåke	180 000-250 000	VU - Sårbar	avtagende	Stabil	NT	LC	Sterk nedgang
Sildemåke	56 000	LC - Livskraftig	stabil	Kraftig økning	LC	LC	Stabil
Gråmåke	144 000	VU - Sårbar	avtagende	Stabil	VU	LC	Økende- stabil
Svartbak	86 000	LC - Livskraftig	stabil	Avtagende	VU	LC	Økende
Makrellterne	22 000	EN - Sterkt truet	avtagende	Stabil	LC	LC	Sterk nedgang
Teist	70 000	NT -Nær truet	avtagende	Økende	NT	LC	Økende

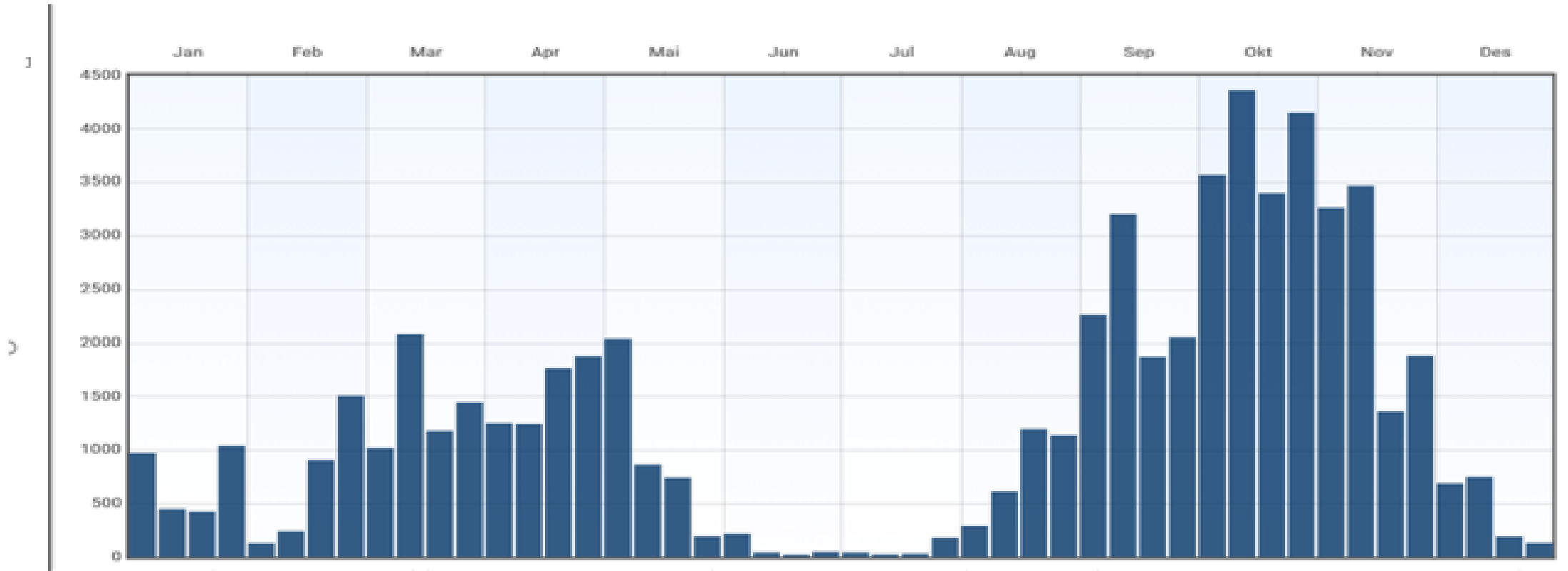
Tabell 3. Rødlistestatus og trender for bestandene i Norge, Sverige, globalt og i Telemark.

Toppskarv

- Første hekkefunn i 2014
- Sparsomt hekkende i Skagerrak og den svenske vestkysten, hvor hekkebestanden har økt raskt siden 2004 (940 par i 2020)
- Telemark har neppe mange egna hekklokaliteter, men viktig for artene utenom hekketida (400- 600 ind.)

Toppskarven, fåtallig hekkefugl (3-6 par) men tallrik utenom hekketida (400 – 600 ind)

Figur 7. Antall toppskarv, oppsummert pr. uke, registrert på Jomfruland fuglestasjon. Største antall ses i oktober- november (utdrag fra artsobservasjoner).

Storskarv- mellomskarv. *P.c. sinensis*

- Kraftig vekst i Skagerrak, lite antall reir i Telemark.
- Store kolonier ved Nevlunghavn og Lyngør.
- Enorm vekst i Europa og Sverige (stabiliserende?)
- Nominatrasen regnes som nær truet i Norge

Antall hekkende par mellomskarv i Skagerrak 2010 - 2023

Makrellterne *Sterna hirundo* Sterkt Truet (LC int.)

Overvåkes i reservatene (27), på de 8 overvåkingslokalitetene og i to større skjærgårdsavsnitt (ytre og indre).

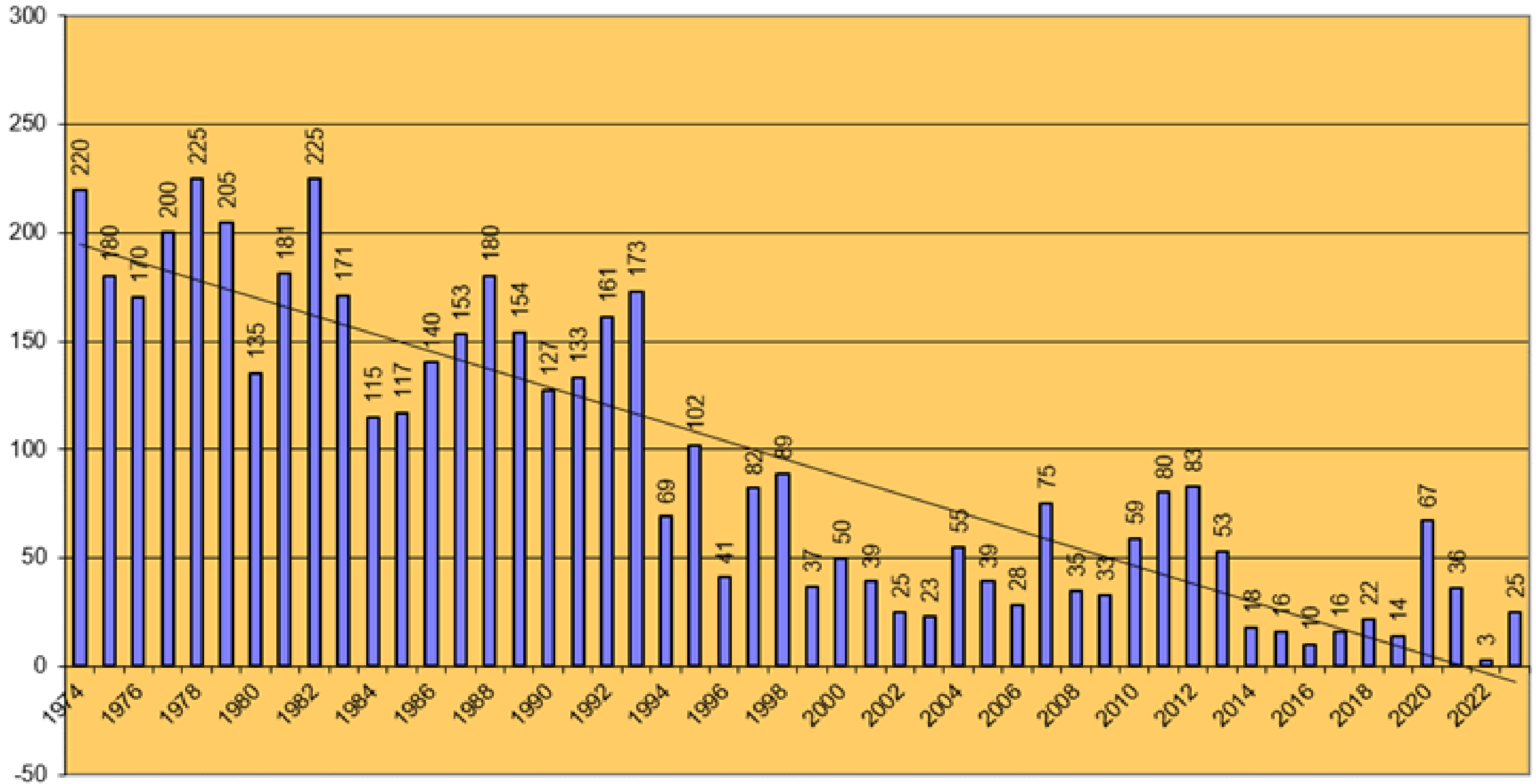
Har gått katastrofalt tilbake. Samme trend i hele Skagerrak (ikke Sverige Ø).

Predasjon, av mink og stormåker trolig viktigste årsak til nedgang (forhold på trekkruiter og vinterkvarter?)

Mulige tiltak: Predatorkontroll, "ta tilbake hekkelokaliteter", forbedre hekkehabitat med skjellsand ol. hindre gjengroing av hekkehabitat, bygge skjulmuligheter for unger, Grov netting som hindrer måker.

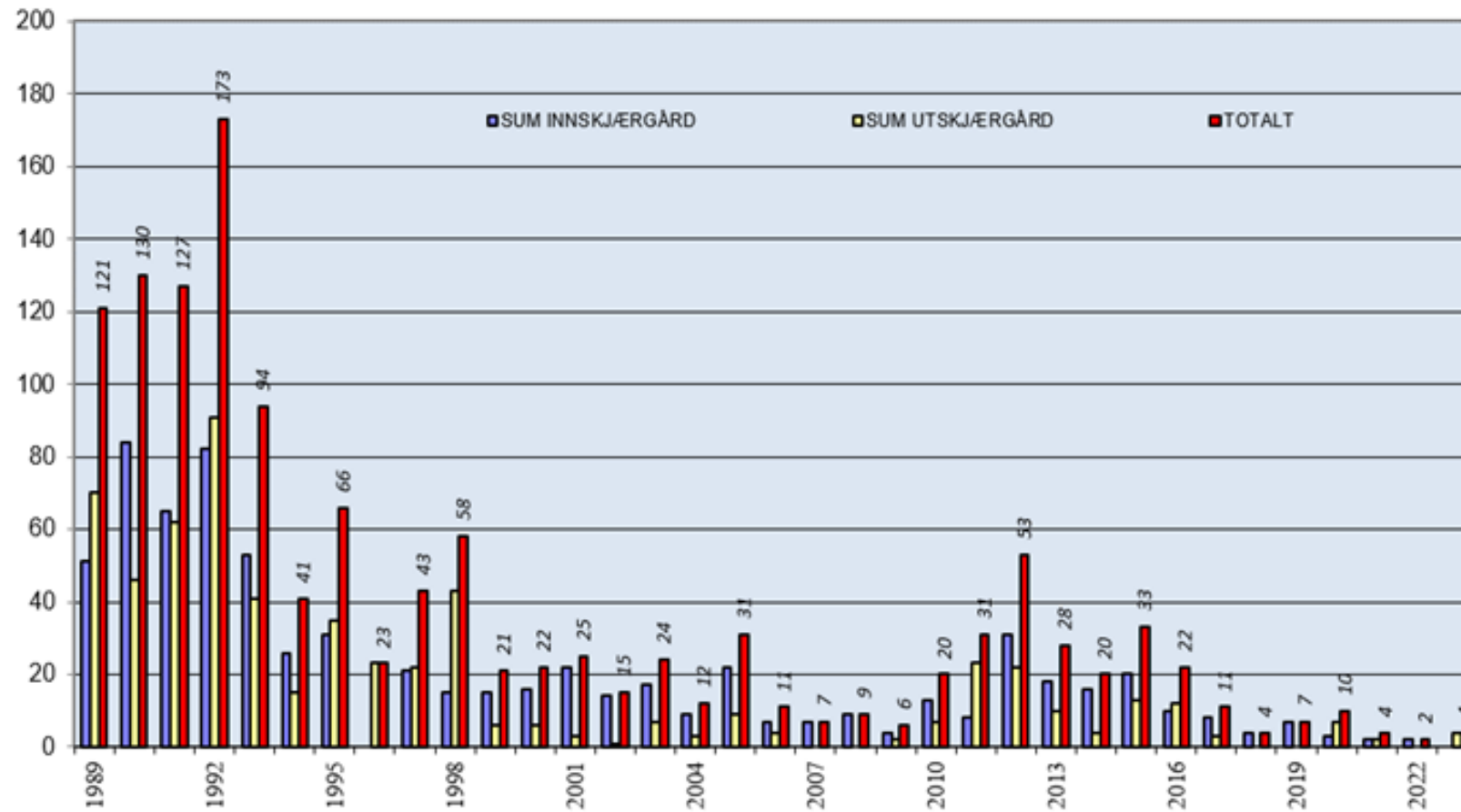

Antall par hekkende makrellterner i Telemarks sjøfuglreservater

Makrellterne I sterk tilbakegang I både indre og ytre deler av kysten

Terneovervåking, inn- og utskjærgård i Telemark

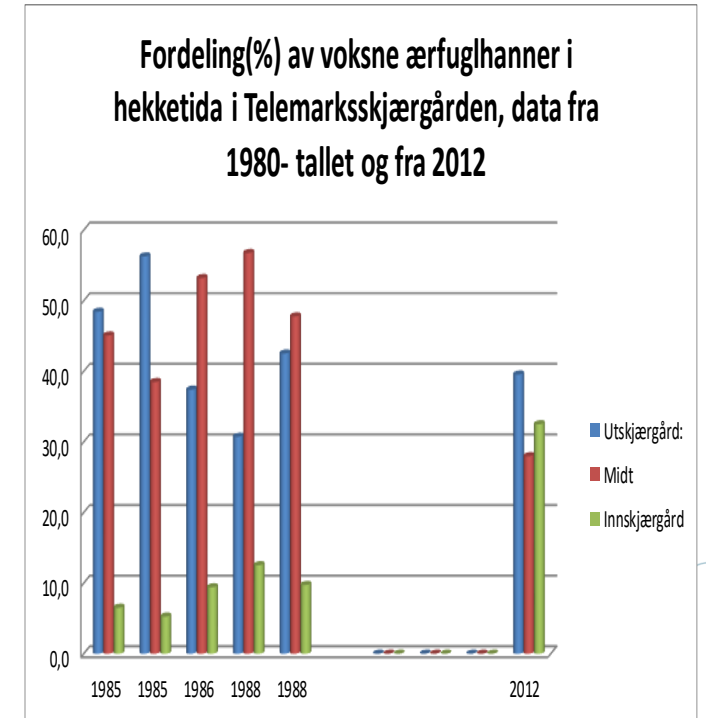
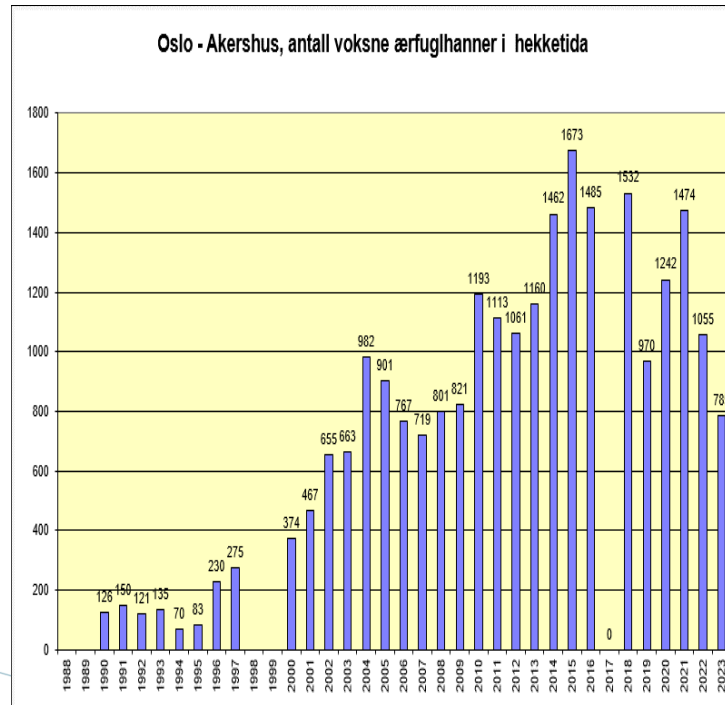
Ærfugl *Somateria molissima*, sårbar

- Ærfuglen har hatt ekstra fokus i sjøfuglundersøkelsene.
- Månedlige flytellingene i 4 år på 1980 tallet (også hele Skagerrak)
- Flytellingene av hanner tidlig i hekketida fra 1989 (Skagerrak minus Vestfold og Aust-Agder).
- Pluss, total-, reservat- og reirtellingene 8 lok.
- Full City ulykken 2009 (august), estimert 1500 – 2000 døde.

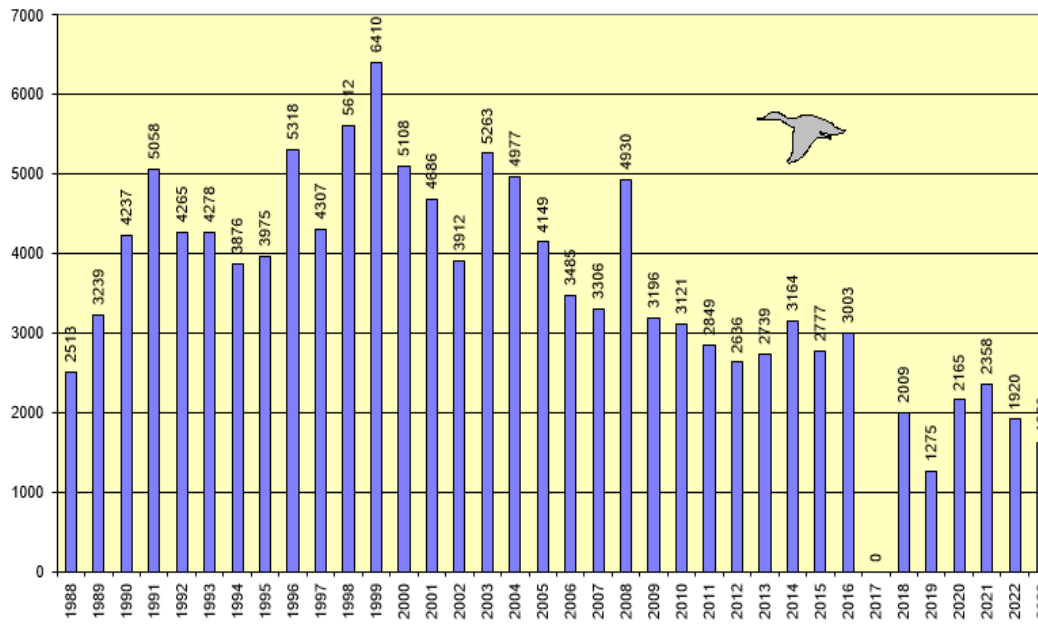
Forflytninger av hekkeplasser for ærfugl, trolig vekk fra predatorer og til mer næring

Ærfugl, tellinger

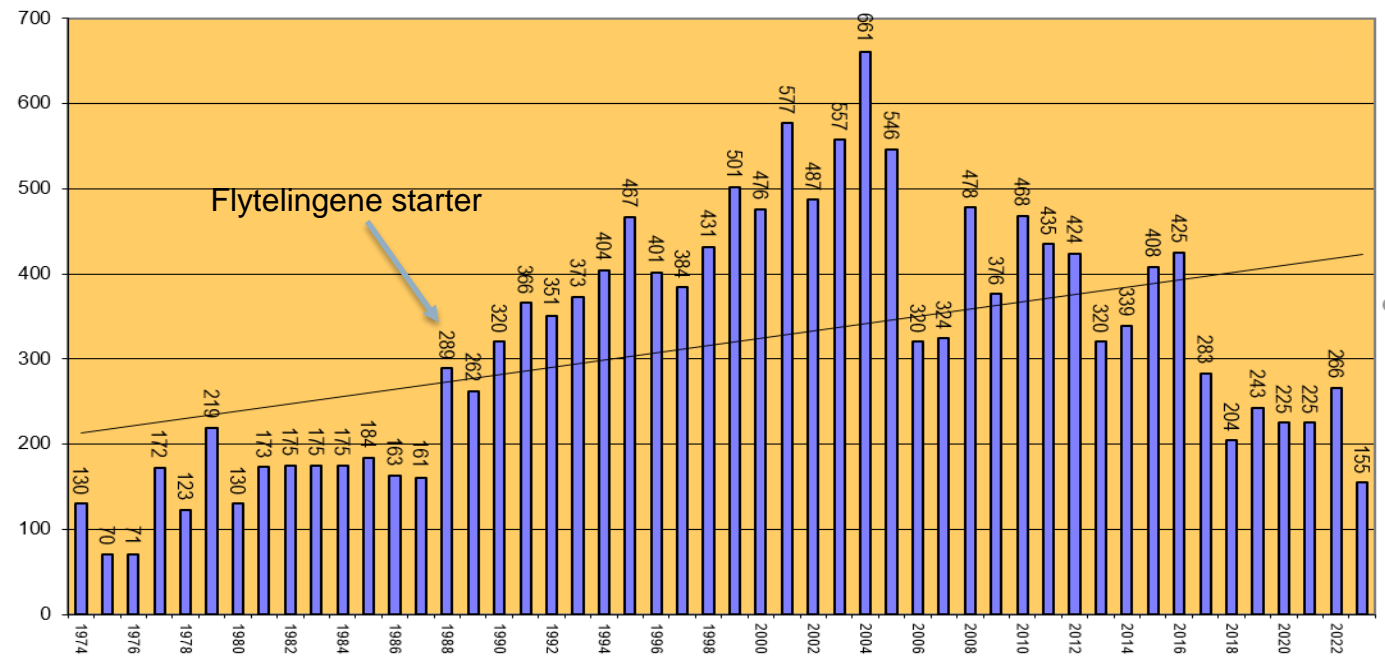
Flytelling av voksne hanner

Telemark antall voksne ærfuglhanner i hekketida

Hekkebestand i reservatene, 50 år

Antall hekkende par ærfugl i Telemarks sjøfuglreservater

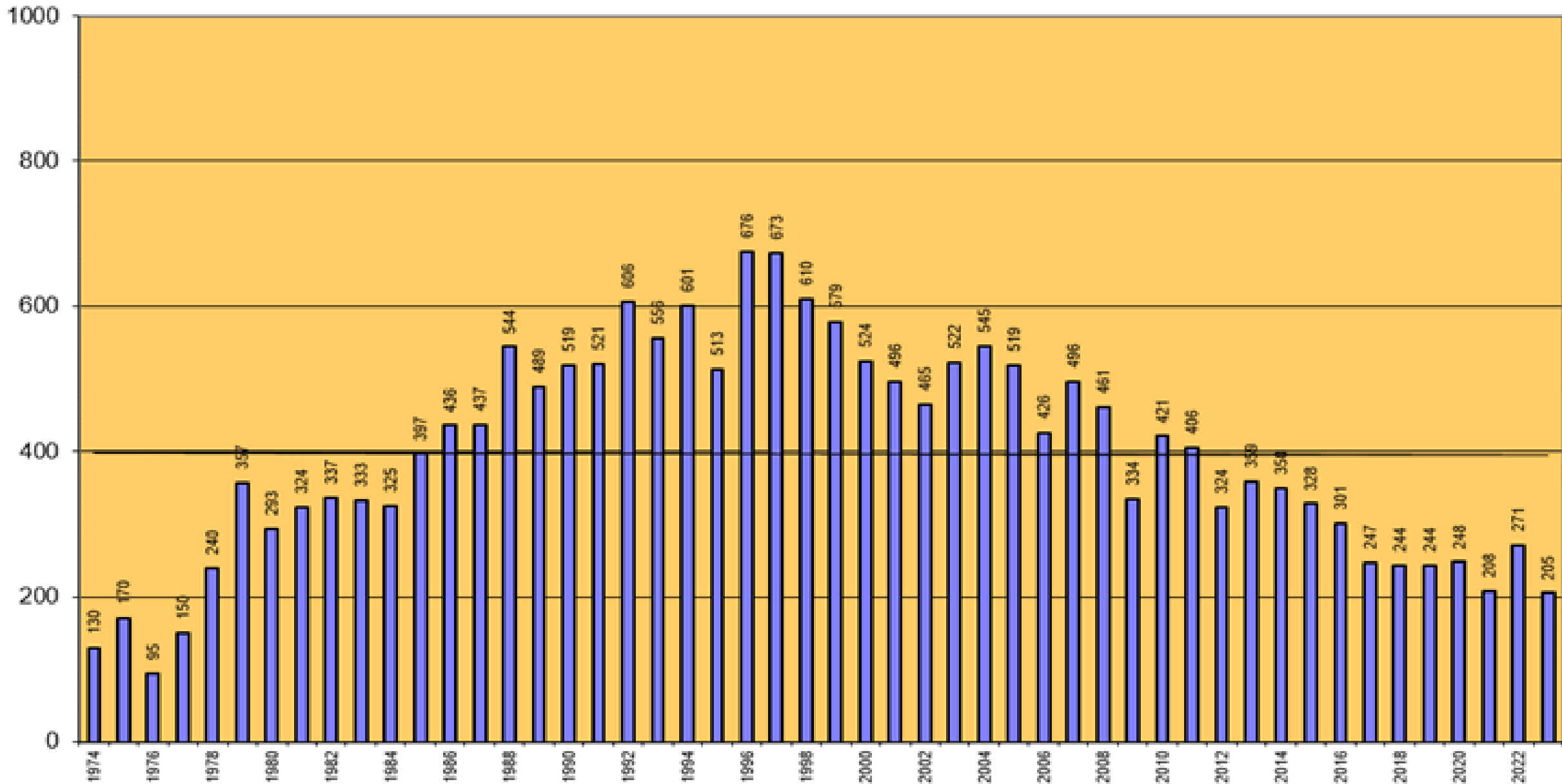

Gråmåke *Larus argentatus* Sårbar

- Gråmåke er en av artene som har hatt stor gevinst av reservatene, nådde en topp på slutten av 1990 tallet, så avtatt jevnt
- Nedgangen størst i ytre del av skjærgården
- Av den totale måkebestanden så har den behold sin prosentvise andel siden 2000. Samme utvikling innover i Skagerrak og vestkysten av Sverige, nedgang men svakere i V-Agder.
- Oppgangen skyldes trolig mye matavfall på fyllplasser og mye utkast fra fiskebåter, begge er nå sterkt redusert (nedgang). Tiamin ?
- Viktig predator på bl.a. ærfugl og andre måkearter.

Antall par hekkende gråmåker i Telemarks sjøfuglreservater

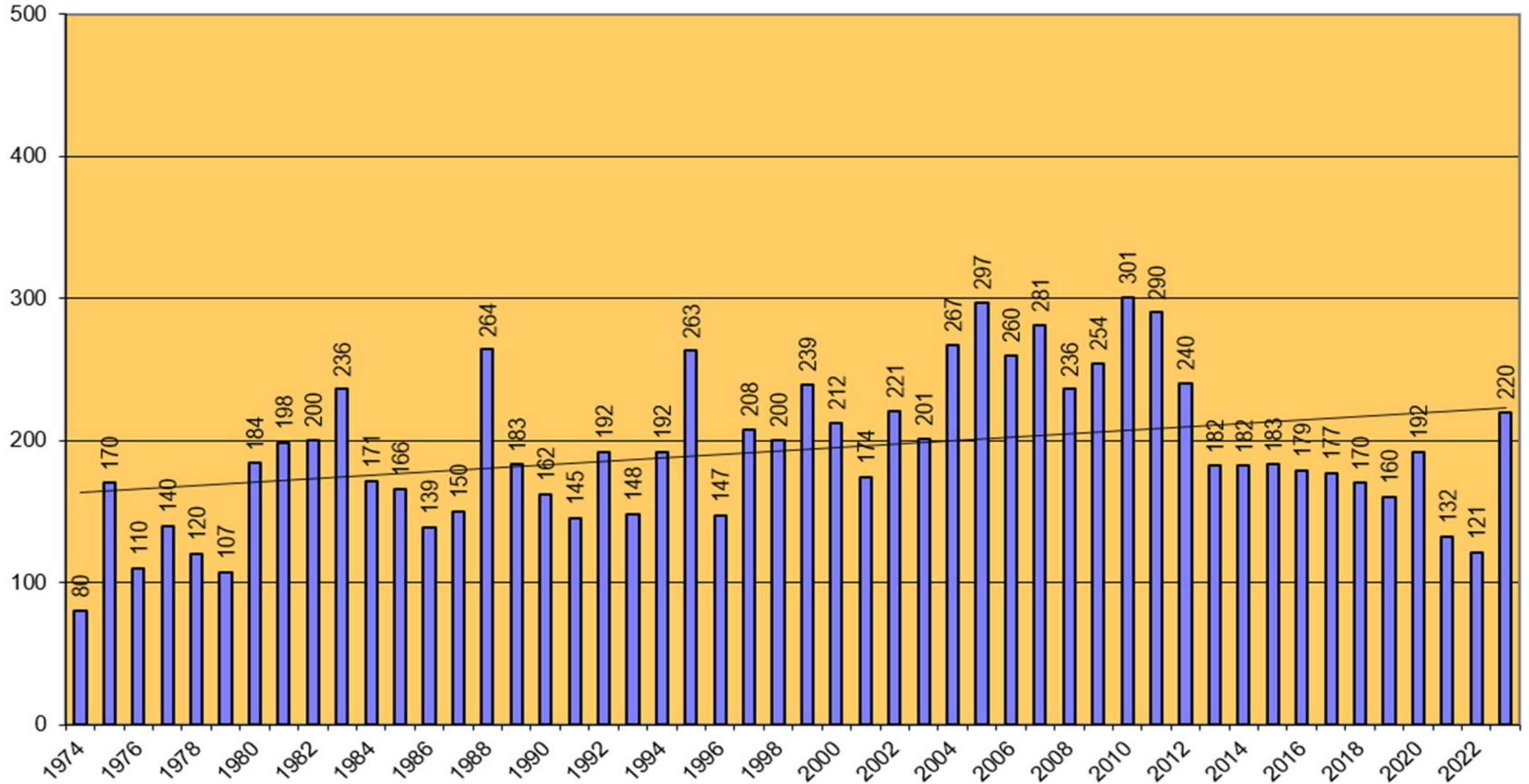

Sildemåke *Larus fuscus* **livskraftig**

- Artene er mer fiskespiser og marin enn de andre måkeartene, har holdt seg ganske konstant i hele perioden, svak nedgang de siste årene ?
- Hekker mest i ytter-skjærgården
- Flytter hekkeplasser med enn de andre store måkene (skjul, parasitter?)

Antall par hekkende sildemåker i Telemarks sjøfuglreservater

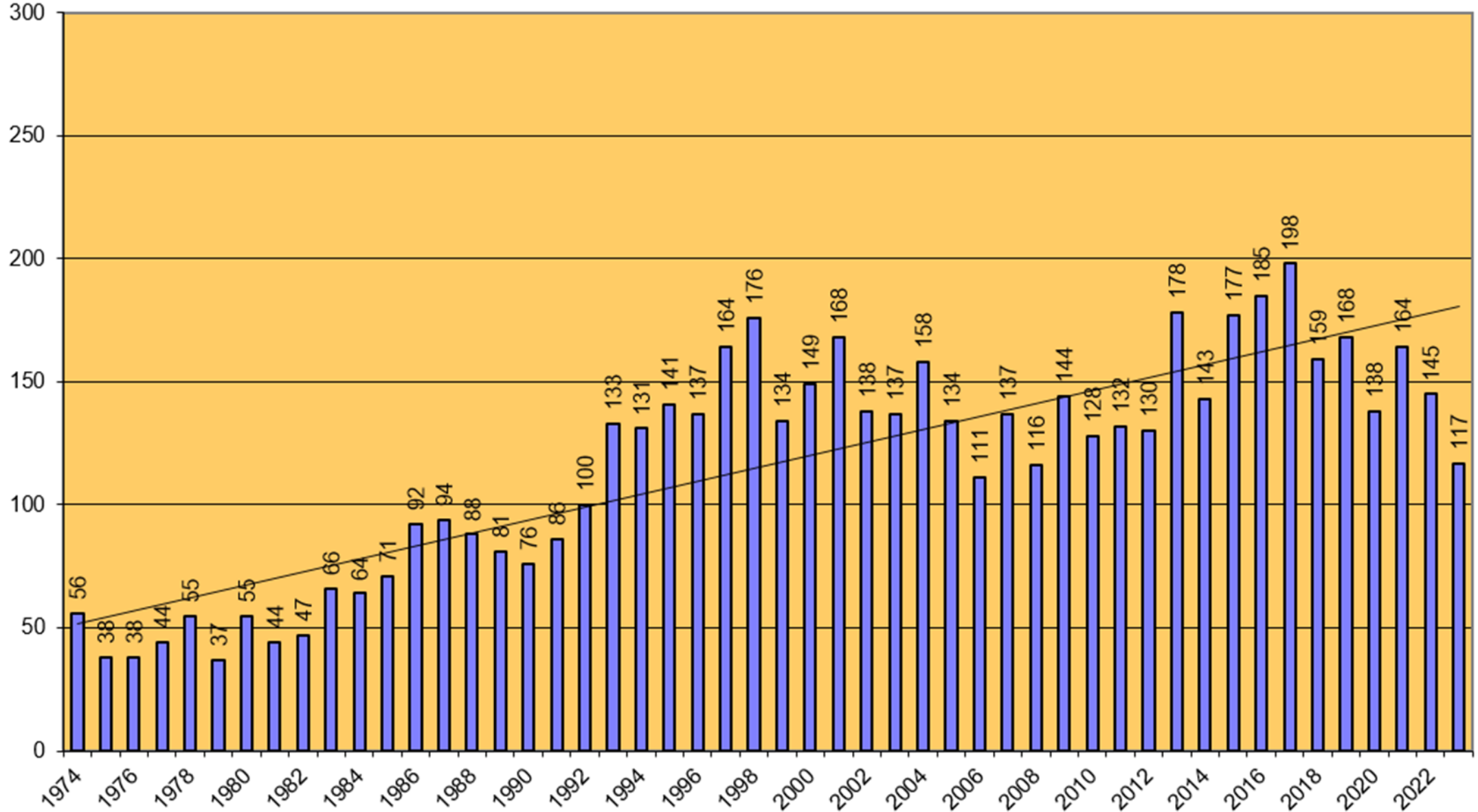

Svartbak *Larus marinus* Livskraftig (endres?)

- Arten er “vinneren” i reservatene. Viser vekst gjennom hele perioden.
- Bestanden er tredoblet siden 1970 tallet.
- Kan konkurrere ut gråmåke, topp predator på annen sjøfugl.
- Spredt hekkende I få par, noen kolonier I ytre skjærgård (Stråholmstein, Lille Danmark, Gjesskjæra, Tviskjær)

Antall par hekkende svartbak i Telemarks sjøfuglreservater

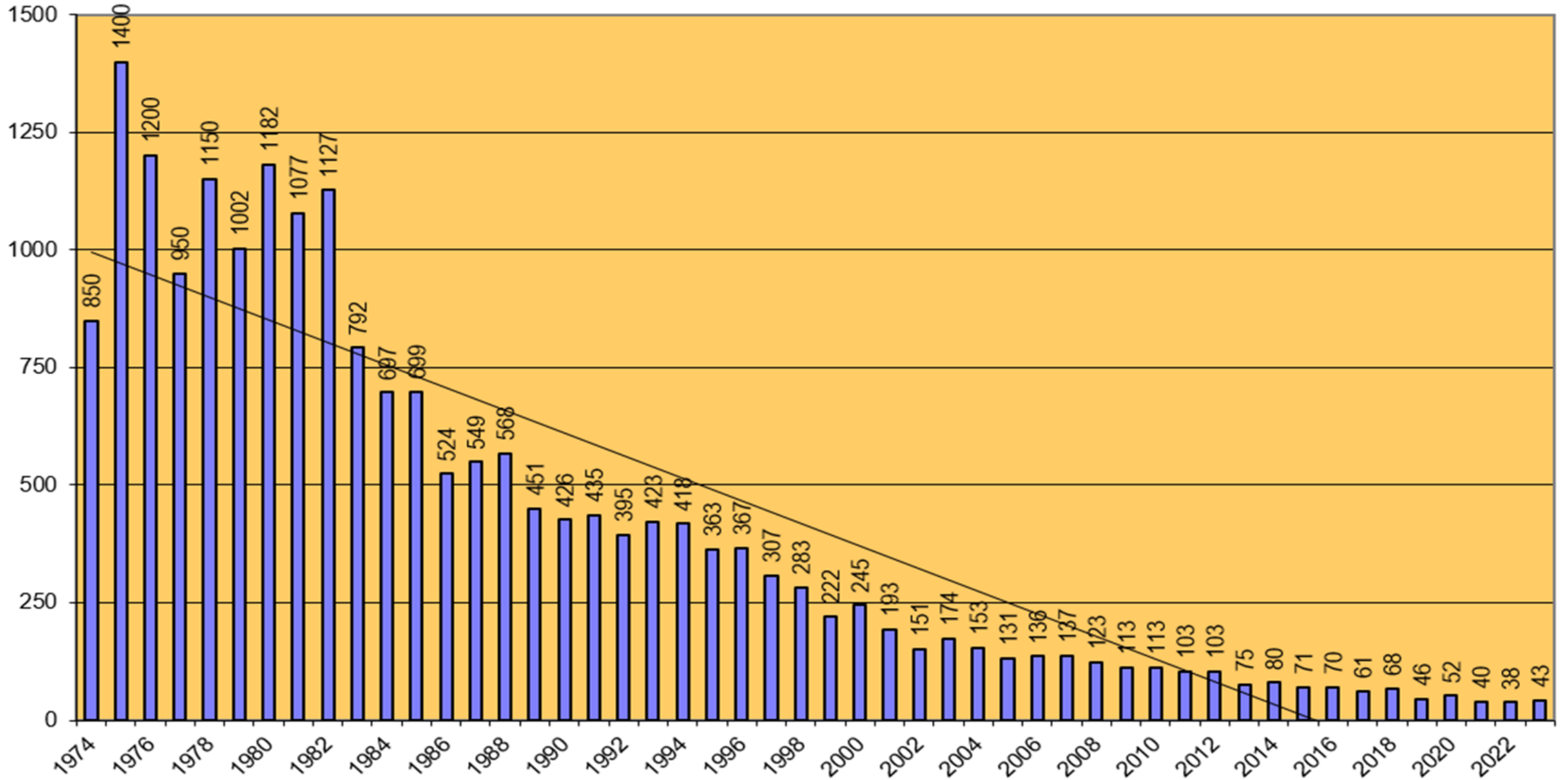

Fiskemåke *Larus canus* Sårbar

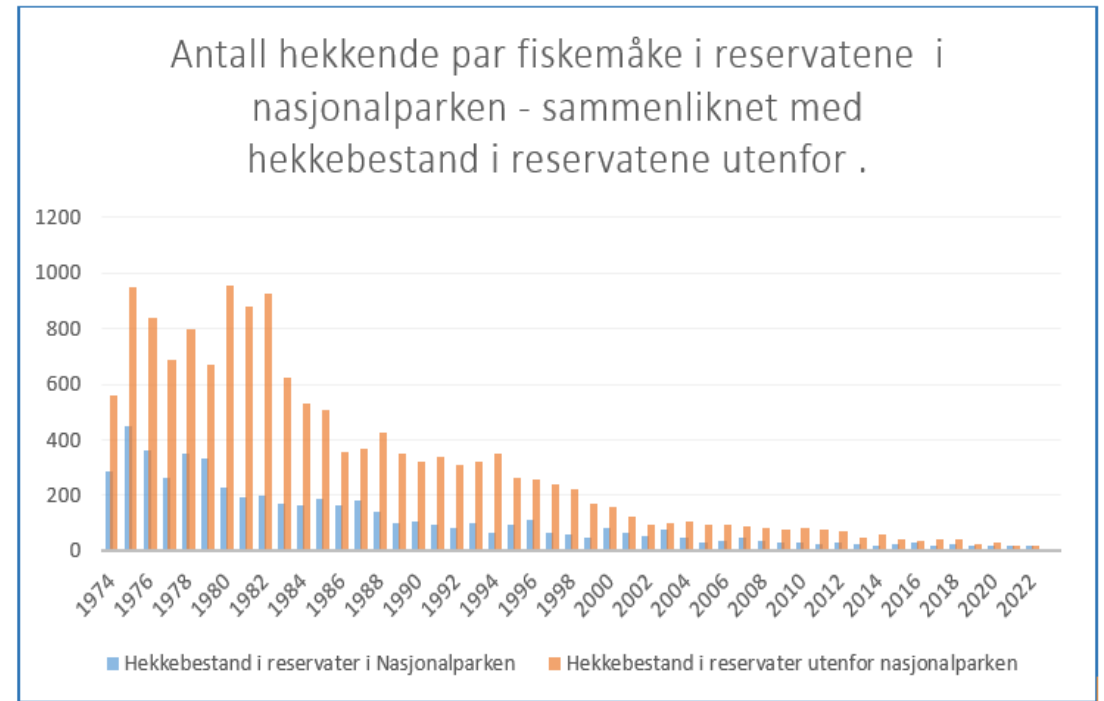
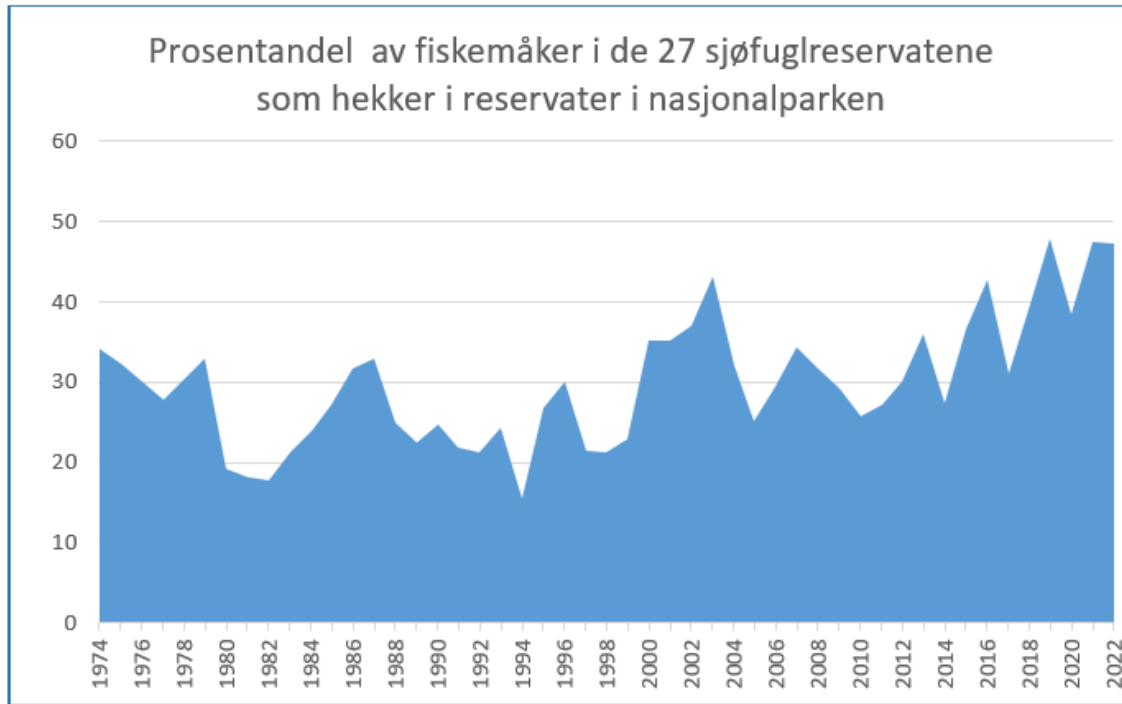
- Gått drastisk tilbake, viktig art for utvelgelsen av reservater i 1979.
- Samme utvikling i hele Skagerrak.
- De gjenværende koloniene ligger nær mennesker (småbåthavner, bebyggelse).
- Antallet urbane fiskemåker er ikke kjent, men trolig en god del lavere enn opprinnelig hekkebestand

Antall par hekkende fiskemåke i Telemarks sjøfuglreservater

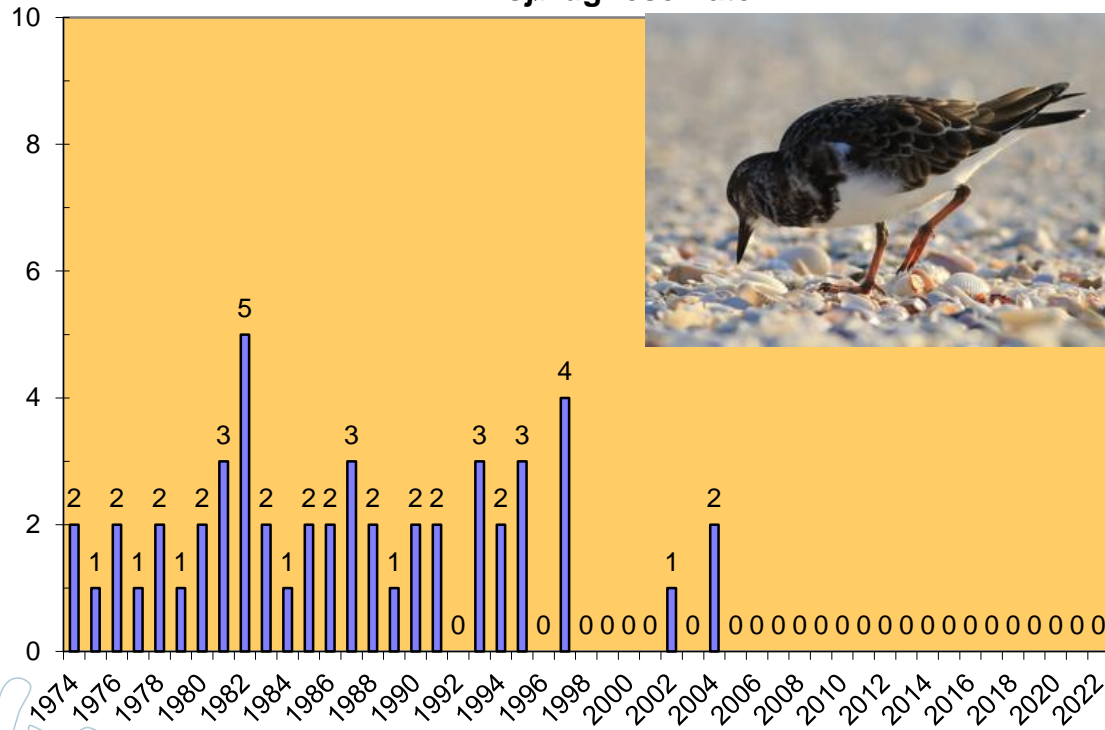

Fiskemåke, bestandsutvikling i og utenfor nasjonalparken

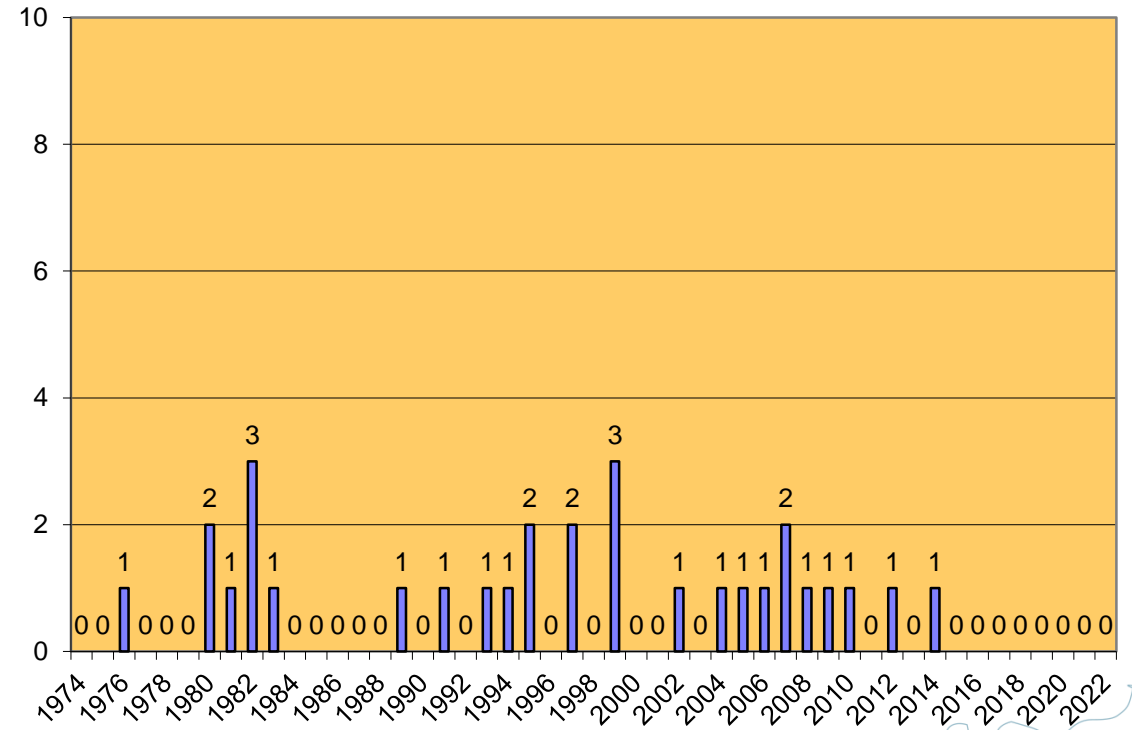

Sjeldne vadefugler på kysten

Antall hekkende par steinvender i Telemarks sjøfuglreservater

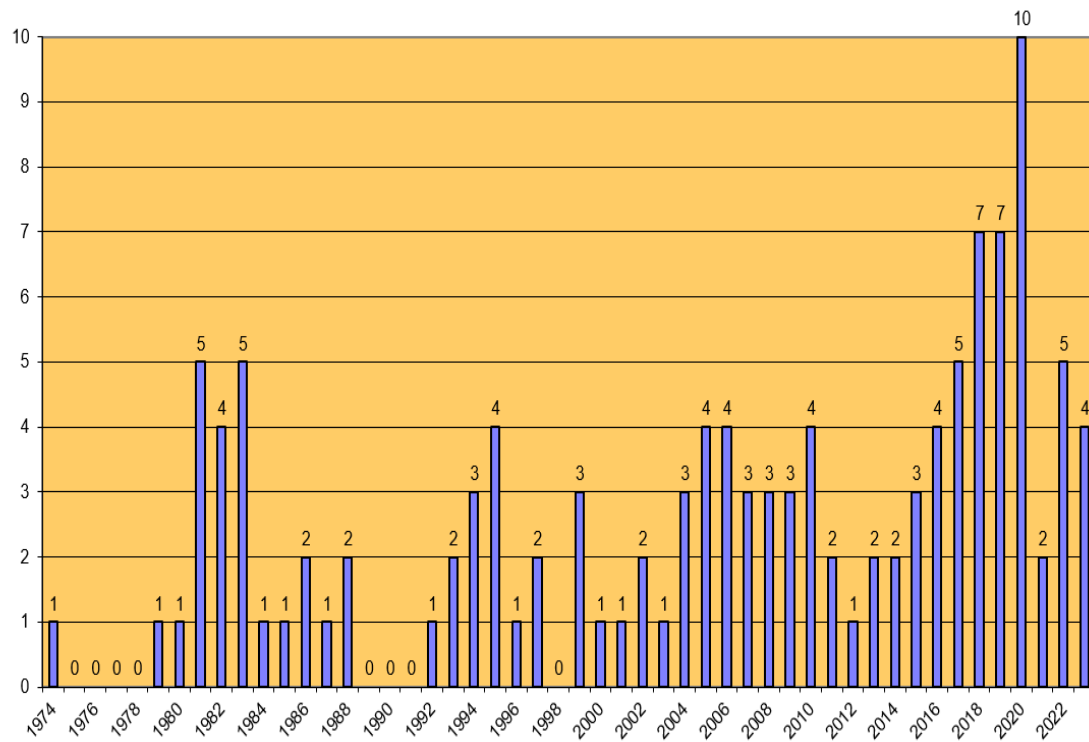

Antall par hekkende rødstilk i Telemarks sjøfuglreservater

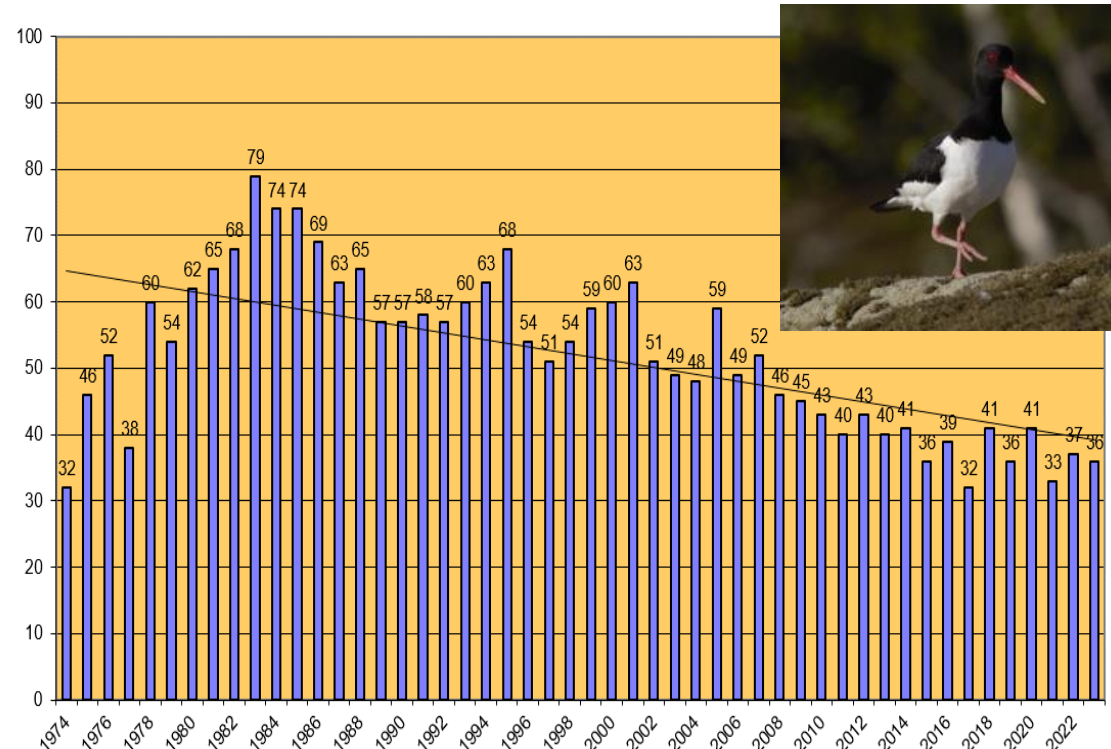

Sandlo og Tjeld.

Antall hekkende par sandlo i Telemarks sjøfuglreservater

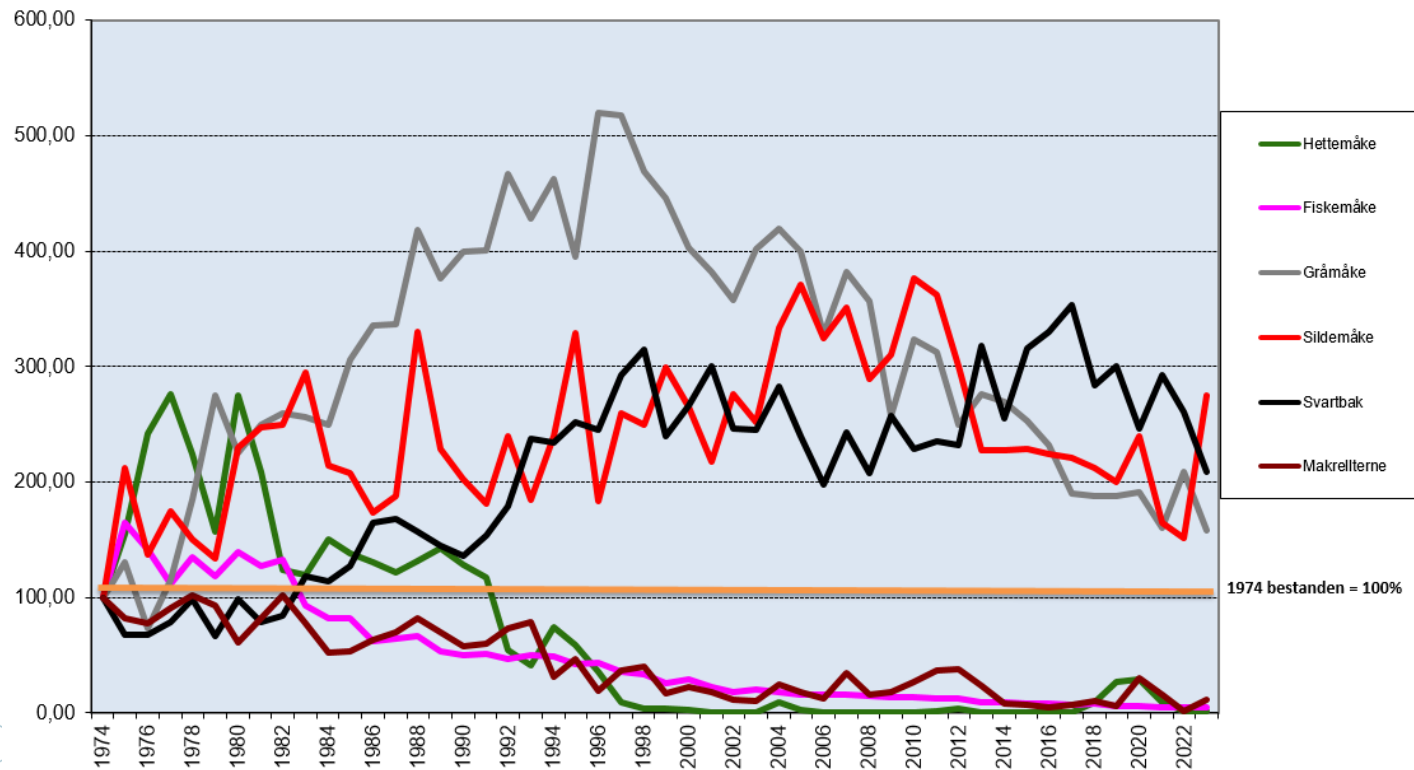

Antall hekkende par tjeld i Telemarks sjøfuglreservater

Hva skjer i framtida med "hvitfuglen" ?

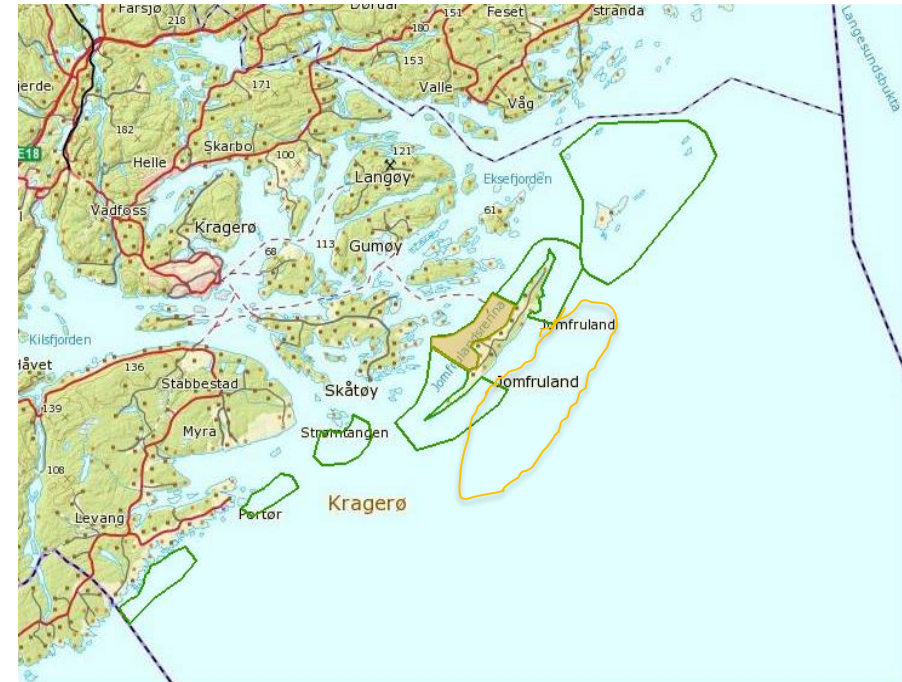
Prosentvis endring i hekkebestand for "hvitfugl" i Telemarks sjøfuglreservater, siden 1974 (= 100%)

Reservatene ikke bare viktige som hekkeområder

Enklere å få oversikt over hekkende sjøfugl, en betydning de har høst og vinter

Viktige områder hele året for sjøfugl, næring, myting og rasteplasser

Figur 9. Oversiktskart over viktige sjøfuglområder Jomfruland nasjonalpark.

Diskusjon

- Ternenes tid 1950 - 1970
 - Fiskemåkenes tid 1970-1980
 - Ærfuglens tid 1980-200
 - Stormåkenes tid 1980- 2010
 - Gjessenes tid 2000 -
 - Skarvenes tid. 2010-
- *Mennesket er årsaken til de fleste endringene i fuglebestandene.*
 - *Hvor langt skal vi gå for å redde arter fra at de utgår som hekkearter i fylket, i Norge eller blir utryddet ?*
- Fødetilgang –hele leveområdet
 - Fiskeforvaltning
 - Miljøgifter
 - Arealbruk
 - Jordbruk (næringstilførsel)
 - Friluftsliv (ferdsel, jakt)
 - Levestandardendring
 - Predatorene betyr mer i nedgangstider (flere kommet inn de siste årene)
 - KLIMA-følgeendringer i økosystemet

Forvaltningstiltak, videre forskning

- Utvide ferdselsforbudet til 15.8
- Vurdere skjerming av viktige oppvekstområder for unger av ulike sjøfuglarter
- Vurdere jaktforbud i viktige nærings og hvileområder på høst/vinter
- Foredre hekkeplassene for ulike trua arter (skjellsand, kasser mm.)
- Beskytte mot predasjon og ta ned bestand av predatorer
- Øke kompetanse hos sjøfugljeger for å redusere skadeskyting
- Forby garnfisk nær teistkolonier i hekketida.
- Fortsette overvåkningsprogrammet av hekkefugl
- Få mer av den nasjonale sjøfuglforskningen rettet mot Skagerrak (produksjon, unge-voksen overlevelse mm)
- Bedre kartlegge viktige områder for oppvekst, myting, rasting og overvintring
- Rette forskning og forvaltningstiltak mot sjøfuglbestanden i Skagerrak. (forvaltningen styres for mye av utviklingen i andre deler av landet)
- Forsøk med predator kontroll rettet mot Svartbak og Gråmåke
- Miljøgiftnivået (tiaminmangel)

Takk for oppmerksomheten

